משניות מבוארות

מסֶכֶת יְבָמוֹת פרק א

הַכֹּלִים שֶׁהָיוּ בִּמְקַדֵּשׁ טְעוּנִין טְבִילָה אַחַר הָרֶגֶל, **חוּץ מִמִּזְבַּח הַזָּהָב, וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּקִרְקַע.** דִּכְתִיב "מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת כְּתִיב שֶׁל (שם כ, כא) "מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִּי", וּמִזְבַּח הַזָּהָב, דִּכְתִיב (במדבר ג, לא) "הַמְּנֹרָה וְהַמִּזְבְּחוֹת", דְּרֵי שְׁהֵשְׁוָה מִזְבַּח הַזָּהָב לְמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, **דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים,** שֶׁהֵן

טְמֵאִין, **מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְצַפִּין מִמֶּכֶת.** וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁחֲכָמִים גַּם מִטְּהָרִין אֶלָּא מִטְּעַם אַחֵר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְצַפִּין רְצוּפִין בְּטֶל לְגַבֵּיהֶן, וְהֲוֵי כְּכֵלִי הָעָשׂוּי לְנַחַת וְלֹא לְטִלְטֵל, שֶׁאֵין מִטַּמְּאִין, וְאָמַר הַגְּאוֹנִים שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁעֲשׂוּי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ הָאוֹר שֶׁלֹּשָׁת גּוֹת, קַל וָחֹמֶר מִמִּזְבַּח הַזָּהָב שֶׁלֹּא הָיָה זְקוּבוֹ חָסֵר אוּף עַל גַּבּוֹ שֶׁקֶּדֶק לְיָיִן שֶׁל כַּפָּה שָׁנִים.

פֶּרֶק א מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁיִּבָּמֵם אָדָם אֶשֶׁת אָחִיו מֵאָבִיו, בֵּין מִן הַנְּשׂוּאִין בֵּין מִן הָאֵרוּסִין אִם מֵת בְּלֹא זֶרַע. שֶׁנִּאְמַר "וּבוֹ אֵין לוֹ יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ". וּמִן הַתּוֹרָה אֵינוֹ צָרִיךְ לְמַדֵּשׁ יְבָמוֹת, שֶׁזוֹ אִשְׁתּוֹ הִיא שֶׁהִקְנוּ אוֹתָהּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא יָבֹא עָלֶיהָ וּכְתֻבָּתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעֲלָהּ שָׁמוּר. לֹא רָצָה לְיַבֵּם. אוֹ שֶׁלֹּא רָצְתָּה הִיא, הֲרֵי זֶה חוֹלֵץ לָהּ וְאַחַר כָּךְ תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא לְאַחֵר. וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְחַלֵּץ אִם לֹא רָצָה לְיַבֵּם. שֶׁנֶּאֱמַר "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ" וְגוֹ'. וּמִצְוַת יְבוּם קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת חֲלִיצָה (רמב"ם הלכות יבום וחליצה הלכה א) כְּתוּב בְּתוֹרָה "כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבָּמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבָּמָהּ". (שם ז) "וְאִם לֹא יֶחְפַּץ הָאִישׁ לְקַחַת אֶת יְבִמְתּוֹ" וְגוֹ', (שם ט) "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ", וְזוֹהִי מִצְוַת חֲלִיצָה. וְעַל קִיּוּם מִצְוָה זוֹ הִתְפָּרְנֵס הַמִּסְתַּעֲפִים מִמְּנָה בְּנִיתָה מַסֶּכֶת זֹאת, וְלָכֵן נִקְרֵאת "יְבָמוֹת". כָּל מָקוֹם שֶׁאֵין יְבוּם גַּם חֲלִיצָה כֵּן צָרִיךְ. דִּכְתִיב (דברים כה, ז) "וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעֲרָה וְגוֹ' וְאָמְרָה מֵאֵן יְבִמִי וְגוֹ' וְחָלְצָה נַעֲלוֹ". מִשְּׁנָה רִאשׁוֹנָה מְיֻרֶּדֶת מֵאֵלּוּ שֶׁאֵין עֲלֵיהֶן חִיּוּב לְיַבֵּם. כְּגוֹן אִם אַחַת מִנְּשֵׁי הַמֵּת הִיא אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, פָּטוּר מִן הַיִּבּוּם. דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא יח, יח) "וְאִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ לֹא תִקַּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ". מִדְּבְרֵי "עָלֶיהָ" מִדְּרִבְּנָן דְּאֵפִלּוּ הִיא בְּמִקּוֹם מִצְוָה, דִּכְתִיב (דברים כה, ה) "יִבָּמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ" שֶׁלֹּא יִהְיוּ שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, וְהוּא הַדִּין לְשֹׁאֵר עֲרָיוֹת שֵׁשׁ בְּתֵן פֵּרֵת, וְכִתִיב (וַיִּקְרָא יח, כט) "כִּי כָל אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה". דְּקִשּׁוּט כָּל הָעֲרָיוֹת לְהַדְדֵי (גמרא). וּמִדִּכְתִיב "לִצְרֹר" מִדְּרִבְּנָן גַּם צָרָתָהּ (דְּכָל אָדָם שֵׁשׁ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים דְּאַחַת הִיא צָרָה לַחֲבֵרְתָּהּ). **א) חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים שֶׁאֲסוּרוֹת עָלָיו מִשּׁוּם עֶרְוָה. פּוֹטְרוֹת צָרוֹתֵיהֶן** שֶׁאֵר נָשִׁים שֶׁהָיוּ לְאָחִיו, **וְצָרוֹת צָרוֹתֵיהֶן** אֵין אָחִיו יָבֵם אַחַת מִן הַצָּרוֹת. גַּם שְׁאֵר נָשִׁים שֶׁל אָחִיו נִפְטָרִין מִן **הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם לְעֵת שֶׁל יוֹם הָעוֹלָם. וְאֵלּוּ הֵן: בַּת,** שֶׁנִּשְׂאָה לְאָחִיו, פְּרוּשׁ בִּתּוֹ שֶׁנּוֹלְדָה עַל יְדֵי שֶׁאֲנִסָּהּ אִשָּׁה. ב) **וּבַת בַּת.** כָּלָּם מִמְּעוּטָה, לֹא נִמְנְעוּ אֶלָּא מִדִּכְתִיב (וַיִּקְרָא יח, י) "עֶרְוַת בַּת בִּנְךָ אוֹ בַת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה". ד) **בַּת אִשְׁתּוֹ.** ה) **וּבַת בִּתָּהּ.** ו) **וּבַת בְּנָהּ.** ז) **וּבַת בַּת בִּתָּהּ.** וְשֶׁנִּשְׂאוּ לְאָחִיו. ח) **וְאֵם חֲמוֹתוֹ.** שֶׁאֵין אֲסוּרוֹת לוֹ מִדִּכְתִיב (שם, יז) "עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֶּה בַּת בִּנָּהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ לֹא תִקַּח". י) **אֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ** שֶׁנִּשְׂאֵת לְאָחִיו מֵאָבִיו. יא) **וְאֲחוֹת אִמּוֹ** שֶׁנִּשְׂאֵת לְאָחִיו מִן הָאֵב. יב) **וְאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ.** יג) **אִשַּׁת אָחִיו מֵאִמּוֹ,** שֶׁאֵין בּוֹ יִבּוּם כְּלָל. דְּיָלְפִינָן מִגְּזֵרָה שָׁוָה דִּכְתִיב (דברים כה, ה) "כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו" (בראשית מב, ג) שְׁנֵים עֹשֶׂר עֲבָדֶיךָ אַחִים", מַה לְּהַלָּן אַחִים מִן הָאָב, אַף כָּאן אַחִים מִן הָאֵב, וְאֲסוּרָה לוֹ מִחֲמַת עֶרְוָה, וְנִשְׂאת לְאָחִיו מֵאָבִיו דְּאֲסוּרָה לוֹ כְּיָן שֶׁהִיְרָהּ מִקֹּדֶם אֶשֶׁת אָחִיו מֵאִמּוֹ, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא יח, טז) "עֶרְוַת אֶשֶׁת אָחִיךָ" בִּין מִן

הָאָב בִּין מִן הָאֵם בְּכֹלָל. יד) **וְאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ,** כְּגוֹן שֶׁהָיָה לְאָבִיו שְׁלֹשָׁה בָּנִים, רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי. רְאוּבֵן נָשָׂא אִשָּׁה וּמֵת כְּשֶׁנִּשְׂרָף לֹא נוֹלַד לֵוִי, וְשִׁמְעוֹן יִבָּמָה. וּכְשֶׁמֵּת שִׁמְעוֹן כְּבָר לֵוִי בְּעוֹלָם, וְאַחוֹר בְּאֵשֶׁתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן, שִׁמְעוֹן אֵין שַׁיָּךְ בָּהּ יִבּוּם. דִּכְתִיב (דברים כה, ה) "כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו" שֶׁתְּהֵא שְׁיֵרָתָם יַחַד בְּעוֹלָם, וְאַכּוֹרֵת עָלָיו מִשּׁוּם אֶשֶׁת אָחִיו. טו) **וְכֵן לוֹ,** שֶׁמַּת בְּנוֹ וּנְשֵׂאָה אָחִיו, דְּאֵשֶׁת בְּנוֹ אֲסוּרָה עָלָיו מִשּׁוּם עֶרְוָה אֵשֶׁת אָחִיו. אֲסוּרָה אֶפְלּוּ אַחַר מִיתַת בְּנוֹ, **דְּרֵי אֵלּוּ** חוֹרֵי מִמְּנָה שֶׁהֵן בְּצִנְעָנוּת אֵין בָּהֶם מִצְוַת יְבוּם דְּאֲסוּרוֹת לוֹ, **פּוֹטְרוֹת** גַּם **צָרוֹתֵיהֶן** אִם הָיוּ לוֹ עוֹד נָשִׁים, **וְצָרוֹת צָרוֹתֵיהֶן** אִם אֵחִיו הַשֵּׁנִי יְבָמָם אֶחָת מִן נָשֵׁי אָחִיו שֶׁמֵּת, גַּם כָּל נָשֵׁי אָחִיו הַשֵּׁנִי פְּטוּרוֹת מִן **הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם, עַל סוֹף הָעוֹלָם.** גַּם בְּאַחִיו הַשְּׁלִישִׁי שֶׁנָּשֵׂא אַחַת מִנְּשֵׁי אָחִיו הַשֵּׁנִי, **וְכֵן** כָּל הָאֲסוּרִין שֶׁאֲסוּרוֹת צָרוֹתֵיהֶן, **אִם מֵתוּ** בְּחַיֵּי אָחִיו הָרִאשׁוֹן, **אוֹ מֵאֵנוּ,** דִּקְטָנָה שֶׁהִשִּׂיאָהּ אֲחִיהָ יְכוֹלָה לְמָאֵן, וְהֲוֵי הַקִּדּוּשִׁין בְּטֵל לְמֶעְבַּד, **אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ, אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ אִלְּוֹנִיּוֹת** שֶׁאִינָהּ רְאוּיָה לֵילֵד, **שֶׁקִּדּוּשֵׁיהֶן בְּטֵלִים,** וְהַאלּוּ הָיְתָה מְעוֹלָם אֵשֶׁת אָחִיו, **צָרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת** בִּיבּוּם **וּחֲלִיצָה** בַּחֲלִיצָה, **וְאִי מֵתוּ** יָכוֹל לוֹמַר **חַמּוֹתוֹ וְאִמּוֹ חַמּוֹתוֹ וּבְאֵם חָמוּי שֶׁנִּמְצְאוּ אִלְּוֹנִיּוֹת.** שֶׁהֲרֵי בְּמַמְזֵרוֹת יְלִידוֹ כְּבָר. **אוֹ שֶׁמָּאֲנוּ** גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר. דְּהֲרֵי הֵן גְּדוֹלוֹת כְּבָר, דְּהָבַת שֶׁלָּהֶן נִשֵּׂאת לוֹ, וְאֵין מְאוֹן אֶלָּא בְּקְטָנָה. **ב) כֵּיצַד פּוֹטְרוֹת צָרוֹתֵיהֶן, הָיְתָה בּוֹ אוֹ אֶחָת מִכָּל הָעֲרָיוֹת הָאֵלּוּ נִשּׂוּאָה לְאָחִיו וְלֹא אֵשֶׁת אָחִיו, מֵת בּוֹ, אוֹ נִתְגָּרְשָׁה, וְאַחַר כָּךְ מֵת אָחִיו, צָרָתָהּ מֻתֶּרֶת.** כֵּיוָן לְבָר הָיְתָה צָרָתָהּ, **וְכָל אִשָּׁה הֵיכוֹלֶת לִמְאֹן** שֶׁהִיא קְטַנָּה, שֶׁהַשִּׁיאוּהָ אֲחִיהָ וְאִמָּהּ **וְלֹא מָאֲנָה.** אִם הִיא אֲסוּרָה לוֹ מֵחֲמַת קְרָבָה, **צָרָתָהּ** דִּקְדּוּשֵׁיהֶן בְּטֵלִים הֵן מִדְּרַבָּנָן, וְאֲיָנָה פּוֹטֶרֶת צָרָתָהּ מִן הַחֲלִיצָה. **וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת** דְּנִרְאֶה כְּבָר עַל צָרַת עֶרְוָה. כֵּיוָן שֶׁבִּשְׁעַת נְפִילָה לְיָבֵם עֲדַיִן לֹא מָאֲנָה. **ג) שֵׁשׁ עֲרָיוֹת שֶׁהֵן חֲמוֹתוֹת מֵאֵלּוּ** הַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה **שֶׁהִשְׁבַּנוּ לְעֵיל מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִשּׂוּאוֹת לְאֲחֵרִים,** וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּשָּׂא אוֹתָם אָחִיו, וְאַף עַל פִּי כֵן **צָרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת** לוֹ, דְּאֵינוֹ צָרַת עֶרְוָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ יִבּוּם, מִגְּזֵרַת **עֹלָה.** עֲלֵיהָ, דְּמִמֵּילָא בְּמָקוֹם יִבּוּם. **אֵמוֹ,** שֶׁנֶּאֱמְקָה מְאָבִיו, אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַנִּשֵּׂא לְאָחִיו, שֶׁהֲרֵי הִיא לוֹ אֵשֶׁת אָבִיו, וְכִדְּבָעֵינָא לְמֵימַר אֲסוּרָה. **ד) וְאֵשֶׁת אָבִיו.** **ה) וְאֵשֶׁת אָחִי אָבִיו,** שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת, שֶׁכֵּלָּן צָרָתוֹ מֻתֶּרֶת, דְּאֵינוֹ שַׁיָּךְ מִצְוַת חֲלִיצָה. וְהָרַמְבַּ"ם פָּרַשׁ מִשְּׁנָה זֹאת כְּשֶׁנִּשְׂאוֹ אָחִיו בְּעֲבֵרָה. וְהַמְּפָרֵשׁ דְּהַמִּשְׁנָה בָּאָה לְלַמְּדֵנוּ שֶׁנִּשּׂוּאוֹ בְּעֲבֵרָה אֵינָה אוֹסֶרֶת דְּאֲסוּרָה לוֹ כְּיָן שֶׁהִיְרָהּ **הַצָּרוֹת** שֶׁל כָּלָן חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים אֵלּוּ שֶׁאִסְּרָנוּ, לְהַנִּשֵּׂא **לְאֲחִים,** דְּלֹא סְבְרִי

מסֶכֶת יְבָמוֹת פרק ב

פרק א חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים פּוֹטְרוֹת צָרוֹתֵיהֶן וְצָרוֹת צָרוֹתֵיהֶן מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם, עַד סוֹף הָעוֹלָם. **וְאֵלּוּ הֵן, בַּתּוֹ, וּבַת בִּתּוֹ, וּבַת בְּנוֹ, בַּת אִשְׁתּוֹ, וּבַת בְּנָהּ, וּבַת בִּתָּהּ, חֲמוֹתוֹ, וְאֵם חֲמוֹתוֹ, וְאֵם חָמִיו, אֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ, וְאַחוֹת אִמּוֹ, וְאַחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְאֵשֶׁת אָחִיו מֵאִמּוֹ, וְאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ, וְכֵן לוֹ, הֲרֵי אֵלּוּ פּוֹטְרוֹת צָרוֹתֵיהֶן וְצָרוֹת צָרוֹתֵיהֶן מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם, עַד סוֹף הָעוֹלָם. וְכָלֵל אם מֵתוּ, אוֹ מָאֲנוּ, אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ, אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ אִלְּוֹנִיּוֹת, צָרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת בַּחֲלִיצָה וּבַיִּבּוּם. כֵּיצַד צָרַת בִּתּוֹ נִשֵּׂאת לְאָחִיו הַשֵּׁנִי וְנִשֵּׂאת לְאָחִיו הַשְּׁלִישִׁי, כֶּשֶׁמֵּת אָחִיו הַשֵּׁנִי, וְכָל הָאֲסוּרִין שֶׁנִּשְׂאוּ אֶחָד מִנְּשֵׁי אָחִיו, וְכָל הָאֲסוּרִין מִנְּשֵׁי אָחִיו הַשֵּׁנִי, אִם מֵתוּ בְּחַיֵּי אָחִיו הָרִאשׁוֹן, אוֹ מָאֲנוּ, דִּקְטָנָה שֶׁהִשִּׂיאָהּ אֲחִיהָ יְכוֹלָה לְמָאֵן, וְהֲוֵי הַקִּדּוּשִׁין בְּטֵל לְמֶעְבַּד, **אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ, אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ אִלְּוֹנִיּוֹת** שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לֵילֵד, **שֶׁקִּדּוּשֵׁיהֶן בְּטֵלִים,** וְהַאלּוּ הָיְתָה מְעוֹלָם אֵשֶׁת אָחִיו, **צָרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת** בִּיבּוּם **וּחֲלִיצָה** בַּחֲלִיצָה, **וְאִי מֵתוּ** יָכוֹל לוֹמַר **חַמּוֹתוֹ וְאִמּוֹ חַמּוֹתוֹ וּבְאֵם חָמוּי שֶׁנִּמְצְאוּ אִלְּוֹנִיּוֹת.** שֶׁהֲרֵי בְּמַמְזֵרוֹת יְלִידוֹ כְּבָר. **אוֹ שֶׁמָּאֲנוּ** גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר. דְּהֲרֵי הֵן גְּדוֹלוֹת כְּבָר, דְּהָבַת שֶׁלָּהֶן נִשֵּׂאת לוֹ, וְאֵין מְאוֹן אֶלָּא בְּקְטָנָה. **ב) כֵּיצַד פּוֹטְרוֹת צָרוֹתֵיהֶן, הָיְתָה בּוֹ אוֹ אֶחָת מִכָּל הָעֲרָיוֹת הָאֵלּוּ נִשּׂוּאָה לְאָחִיו וְלֹא אֵשֶׁת אָחִיו, מֵת בּוֹ, אוֹ נִתְגָּרְשָׁה, וְאַחַר כָּךְ מֵת אָחִיו, צָרָתָהּ מֻתֶּרֶת.** כֵּיוָן לְבָר הָיְתָה צָרָתָהּ, **וְכָל אִשָּׁה הֵיכוֹלֶת לִמְאֹן** שֶׁהִיא קְטַנָּה, שֶׁהִשִּׂיאוּהָ אֲחִיהָ וְאִמָּהּ **וְלֹא מָאֲנָה.** אִם הִיא אֲסוּרָה לוֹ מֵחֲמַת קְרָבָה, **צָרָתָהּ** דִּקְדּוּשֵׁיהֶן בְּטֵלִים הֵן מִדְּרַבָּנָן, וְאֲיָנָה פּוֹטֶרֶת צָרָתָהּ מִן הַחֲלִיצָה. **וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת** דְּנִרְאֶה כְּבָר עַל צָרַת עֶרְוָה. כֵּיוָן שֶׁבִּשְׁעַת נְפִילָה לְיָבֵם עֲדַיִן לֹא מָאֲנָה. **ג) שֵׁשׁ עֲרָיוֹת שֶׁהֵן חֲמוֹתוֹת מֵאֵלּוּ** הַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵה **שֶׁהִשְׁבַּנוּ לְעֵיל מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִשּׂוּאוֹת לְאֲחֵרִים,** וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּשָּׂא אוֹתָם אָחִיו, וְאַף עַל פִּי כֵן **צָרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת** לוֹ, דְּאֵינוֹ צָרַת עֶרְוָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ יִבּוּם. מִגְּזֵרַת **עֹלָה.** עֲלֵיהָ, דְּמִמֵּילָא בְּמָקוֹם יִבּוּם. **אֵמוֹ,** שֶׁנֶּאֱמְקָה מְאָבִיו, אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַנִּשֵּׂא לְאָחִיו, שֶׁהֲרֵי הִיא לוֹ אֵשֶׁת אָבִיו, וְכִדְבָעֵינָא לְמֵימַר אֲסוּרָה. **ד) וְאֵשֶׁת אָבִיו.** **ה) וְאֵשֶׁת אָחִי אָבִיו,** שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים בְּשָׁעָה שֶׁמֵּת, שֶׁכֻּלָּן צָרָתוֹ מֻתֶּרֶת, דְּאֵינוֹ שַׁיָּךְ מִצְוַת חֲלִיצָה. וְהָרַמְבַּ"ם פָּרַשׁ מִשְּׁנָה זֹאת כְּשֶׁנִּשְׂאוֹ אָחִיו בְּעֲבֵרָה. וְהַמְּפָרֵשׁ דְּהַמִּשְׁנָה בָּאָה לְלַמְּדֵנוּ שֶׁנִּשּׂוּאוֹ בְּעֲבֵרָה אֵינָהּ אוֹסֶרֶת דְּאֲסוּרָה לוֹ כְּיָן שֶׁהִיְרָהּ **הַצָּרוֹת** שֶׁל כָּלָן חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים אֵלּוּ שֶׁאִסְּרָנוּ, לְהַנִּשֵּׂא **לְאֲחִים,** דְּלֹא סְבְרִי

משניות מבוארות

הָיָה צָרִיךְ לְיַבֵּם. דְּאִסּוּרוֹן רַק אִסּוּר לָאו. וְאִתֵּי שֶׁאֵינוֹ דְּאֲסוּר הָיָה צָרִיךְ לְיַבֵּם. וְכֵן מִדְּבַר בְּנָשִׁים שֶׁאִסּוּרוֹן רַק מִדְּרַבָּנָן, וְכָל אֵחוֹת נְבָרָה אִסּוּר. **ד) אִסּוּר מְצִוָּה** מַה הִיא, **שְׁנַיִם שֶׁאֲסוּרוֹת מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים,** וְנִקְרֵאת אִסּוּר מְצִוָּה, דְּמִצְוָה לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי חֲכָמִים, וְהֵן אֵם אַבִי, וְאֵם אֲבִי אַבִי, וְנִקְרֵאת אֲבִי אַבִיו, וְאֶשֶׁת אֲבִי אַבִי אִמּוֹ וְכוּ'. **אִסּוּר קְדֻשִּׁין,** שֶׁנֶּפְלָה אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כ, יד) "אַלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה יִקָּח", וְנִקְרֵא אִסּוּר קִדֻּשִּׁין, דְּאִסּוּרוֹ הִיא מִמְּצַוַּת "קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ" (שם ז). **גְּרוּשָׁה וְחֲלוּצָה** שֶׁנִּשְׂאוּ לְכֹהֵן הַדִּיוֹט, שֶׁעָבַר אֶחָיו הַמֵּת וְנָשָׂא גְּרוּשָׁה אוֹ חֲלוּצָה, וּכְשֶׁמֵּת אָחִיו לֹא לִיבֵּם. דְּקִדּוּשִׁין תּוּפְסִין בְּחַיֵּי לָאוִין, וְחֲלוּצָה אֵינָהּ אִסּוּרָה אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, וְאִסּוּר לִיבֻּמָה שֶׁהֲרֵי אִסּוּרָה לוֹ, וְלִקְטָרָה בְּלֹא כְּלוּם אִי אֶפְשָׁר, דְּאִסּוּר לוֹ תַּעֲשֶׂה אֵין בּוֹ כְּדֵי לְסַדְּרוֹ, דְּלִיקוּי מְאֹרוֹת דָּבָר, שֶׁאִם הוּא כֹּהֵן מֻתָּר לְטַמֵּא לוֹ, וּבֵין לְקִרְשׁוֹ, **חוּץ מִמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת מִן הַשִּׁפְחָה,** וּבֵן הַנְּכְרִית, דְּזִלְזֵל נִקְרָאוּ עַל שֵׁם הַבְּכוֹרוֹת, דִּכְתִיב בְּשִׁפְחָה (שמות כא, ד) "וְהָאִשָּׁה וְיְלָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאֲדוֹנָיו", וּבְנִשּׂוּאֵי עַכּוּ"ם כְּתִיב (דברים ז, ג-ד) "בְּחָתֵן לֹא תִתֵּן לְבָנוֹ וּבִתּוֹ לֹא תִקַּח לְבִנְךָ כִּי יָסִיר" הָעַכּוּ"ם "אֵת בִּנְךָ" אֲשֶׁר תֵּלֵד בְּתֹךְ "מֵאַחֲרַי", וְלֹא כְּתִיב כִּי תָסִיר בַּת הָעַכּוּ"ם אֶת בִּנְךָ הַנֶּכְדָּ שֶׁנּוֹלַד מִמְּנָה, דְּרֵי שֶׁאֵין בְּנוֹ הַנּוֹלַד מִן הַנְּכְרִית בְּנֶךָ קְרוּי בְּנֶךָ אֶלָּא בְּנָהּ הַנְּכְרִית. **וְכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּנוֹ מִכָּל מָקוֹם,** אִפְלוּ הוּא מַמְזֵר, אוֹ מוּמָר לְחַמָּנָא לְצִלָּן, אוֹ גּוֹסֵס, וְאַפְלוּ בֶּן הַבֵּן, אִם יָבֵמוּ, **פּוֹטֵר אֶשֶׁת אֲבִיו מִן הַיִּבּוּם,** דִּכְתִיב (שם כה, ה) "וּבֵן אֵין לוֹ" עַיִן עָלָיו. **וְחַיִּב הַבֵּן** שֶׁהוּא מַמְזֵר **עַל מִצְוַת,** אִם הִכָּה אֶת אָבִיו, **וְעַל קְלָלוֹת** אִם קִלֵּל לְאָבִיו, חַיָּב מִיתָה, וְהֵיכִי בְּשֶׁעֲשָׂה הָאֵב הַשּׁוּבָה. **וּבֵנוֹ הוּא לְכָל דָּבָר,** לְקִרְשׁוֹ וּלְטַמֵּא לוֹ, **חוּץ מִמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן מִן הַשִּׁפְחָה,** וּמִן **הַנְּכְרִית,** שֶׁאֵינָם חֲשׁוּבִים בְּנָיו. **ד) מִי שֶׁקִּדֵּשׁ אַחַת מִשְּׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזוֹ מֵהֶן קִדֵּשׁ, נוֹתֵן גֵּט לְזוֹ וְזוֹ, מֵת לְפָנָיו שֶׁגְּרֵשׁוּן וְלוֹ אַחַת, חוֹלֵץ לְשְׁתֵּיהֶן,** דְּכָל מַשְׁבִּיעַ בְּהָאחוֹת הַלְּיצוּת. **הָיוּ לוֹ שְׁנַיִם אֲחִים, אֶחָד מִן הָאֵחִים חוֹלֵץ** קֹדֶם לְאַחַת מֵהֶן, **וְאַחַד מְיַבֵּם** לְשְׁנָיָה, דְּמִמֵּילָא אֶחָד, **חוֹלֵץ לְשְׁתֵּיהֶן,** דְּכָל מַשְׁבִּיעַ בְּהָאחוֹת הַלְּיצוּת. **הָיוּ לוֹ שְׁנַיִם אֲחִים,** שֶׁהֵן כְּלָלוֹת, **וְאֶחָד מְיַבֵּם** לְאַחַת מֵהֶן, **וְחוֹלֵץ לְאַחַת** מֵהֶן, **וְיָבְמָהּ, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָם:**

מסֶכֶת יְבָמוֹת פרק ג

הַדְּרָשָׁה דְּלְצֹרֶר. **וּבִית הִלֵּל אוֹסְרִין.** **חֲלָצוֹ** וְלֹא יְבָמוּ, **בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין** אוֹתוֹ **מִן הַכְּהֻנָּה,** דְּחֲלִיצָה אֲסוּרָה לְכֹהֵן, **וּבֵית הִלֵּל מְכַשְּׁרִין,** דְּאֵין כָּאן חֲלִיצָה בְּמָקוֹם מְצִוָּה, וְלֹא חָל. **נִתְיַבְּמוּ, בֵּית שַׁמַּאי מְכַשְּׁרִין** אוֹתוֹ לַכְּהֻנָּה מִן הַכְּהֻנָּה, **בֵּית הִלֵּל פּוֹסְלִין,** שֶׁנֶּעֱלַל לְאִסּוּר לָהֶן, דְּכָל מַה שֶׁנִּתְיַבְּמוּ אֲסוּרָה לְכֹהֵן. **אַף עַל פִּי שֶׁאֵלּוּ אוֹסְרִין לְיַבֵּם, וְאֵלּוּ מַתִּירִין, אֵלּוּ פּוֹסְלִין מִן הַכְּהֻנָּה, וְאֵלּוּ מְכַשְּׁרִין לְכֹהֵן. לֹא נִמְנְעוּ בֵּית שַׁמַּאי מִכַּשְּׁרוּת אֶלָּא מִטַּעַם אַחֵר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּטֵלִין לְגַבֵּיהֶן, וְהֲוֵי כְּכֵלִי הָעָשׂוּי לְנַחַת וְלֹא לְטִלְטֵל, שֶׁאֵין מִטַּמְּאִין, וְאָמַר הַגְּאוֹנִים שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁעֲשׂוּי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ הָאוֹר שֶׁלֹּשָׁת גּוֹת שֶׁקֶּדֶק לְיָיִן שֶׁל כַּפָּה שָׁנִים.**

פֶּרֶק א מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה שֶׁיִּבָּמֵם אָדָם אֶשֶׁת אָחִיו מֵאָבִיו, בֵּין מִן הַנְּשׂוּאִין בֵּין מִן הָאֵרוּסִין אִם מֵת בְּלֹא זֶרַע. שֶׁנִּאְמַר "וּבוֹ אֵין לוֹ יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ". וּמִן הַתּוֹרָה אֵינוֹ צָרִיךְ לְמַדֵּשׁ יְבָמוֹת, שֶׁזוֹ אִשְׁתּוֹ הִיא שֶׁהִקְנוּ אוֹתָהּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא יָבֹא עָלֶיהָ וּכְתֻבָּתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעֲלָהּ שָׁמוּר. לֹא רָצָה לְיַבֵּם. אוֹ שֶׁלֹּא רָצְתָּה הִיא, הֲרֵי זֶה חוֹלֵץ לָהּ וְאַחַר כָּךְ תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא לְאַחֵר. וּמִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְחַלֵּץ אִם לֹא רָצָה לְיַבֵּם. שֶׁנֶּאֱמַר "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ" וְגוֹ'. וּמִצְוַת יְבוּם קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת חֲלִיצָה (רמב"ם הלכות יבום וחליצה הלכה א) כְּתוּב בְּתוֹרָה "כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבָּמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבָּמָהּ". (שם ז) "וְאִם לֹא יֶחְפַּץ הָאִישׁ לְקַחַת אֶת יְבִמְתּוֹ" וְגוֹ', (שם ט) "וְחָלְצָה נַעֲלוֹ", וְזוֹהִי מִצְוַת חֲלִיצָה. וְעַל קִיּוּם מִצְוָה זוֹ הִתְפָּרְנֵס הַמִּסְתַּעֲפִים מִמְּנָה בְּנִיתָה מַסֶּכֶת זֹאת, וְלָכֵן נִקְרֵאת "יְבָמוֹת". כָּל מָקוֹם שֶׁאֵין יְבוּם גַּם חֲלִיצָה כֵּן צָרִיךְ. דִּכְתִיב (דברים כה, ז) "וְ